

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Олена Балюк 1994 року народження, громадянка України, освіта вища у 2017 році закінчила медичний факультет Української медичної стоматологічної академії МОЗ України за спеціальністю «Лікувальна справа».

Працює лікарем дерматовенерологом в КНП «Чутівська центральна лікарня». Виконала акредитовану освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії за спеціальністю 222 – Медицина Полтавського державного медичного університету.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Полтавського державного медичного університету, Міністерства охорони здоров'я України, м. Полтава від «13» березня 2025 року № 135, на підставі рішення Вченої ради Полтавського державного медичного університету від 12 березня 2025 року, протокол № 6, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Каріне НЕПОРАДА, доктор медичних наук зі спеціальності 14.03.04 – патологічна фізіологія, професор, завідувач кафедри біологічної та біоорганічної хімії Полтавського державного медичного університету

Рецензентів –

Андрій МИКИТЕНКО, кандидат медичних наук зі спеціальності 14.03.04 – патологічна фізіологія, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри біологічної та біоорганічної хімії Полтавського державного медичного університету

Марія ФАУСТОВА, кандидат медичних наук зі спеціальності 03.00.07 – мікробіологія, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри мікробіології, вірусології та імунології Полтавського державного медичного університету

Офіційних опонентів –

Ігор БСЛЕНІЧЕВ, доктор біологічних наук зі спеціальності 14.03.05 – фармакологія, професор, завідувач кафедри фармакології та медичної рецептури з курсом нормальної

фізіології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Сергій ШТРИГОЛЬ, доктор медичних наук зі спеціальності 14.03.05 – фармакологія, професор, завідувач кафедри фармакології та клінічної фармації Національного фармацевтичного університету

на засіданні **«8» травня 2025 року** прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» **Олені БАЛЮК** на підставі публічного захисту дисертації *«Експериментальне обґрунтування місцевого застосування етилметилгідроксипіридину сукцинату при запальних захворюваннях шкіри»* за спеціальністю 222 «Медицина».

Дисертацію виконано у Полтавському державному медичному університеті, Міністерство охорони здоров'я України, м. Полтава.

Науковий керівник **Олена ВАЖНИЧА**, доктор медичних наук, професор, професор закладу вищої освіти кафедри фармакології Полтавського державного медичного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень та вирішує наукове завдання, наведено теоретичне узагальнення і розв'язання наукового завдання, що полягає у з'ясуванні можливості місцевого застосування етилметилгідроксипіридину сукцинату (ЕМГПС) для лікування ушкоджень і захворювань шкіри з оксидативно-запальними механізмами патогенезу. Викладена державною мовою і відповідає вимогам щодо оформлення дисертацій.

За матеріалами дисертації опубліковано 17 наукових праць: 7 статей (із них 4 статті в наукових фахових виданнях категорії Б; 1 стаття – у фаховому виданні категорії А, яке індексується Web of Science; 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні), 1 стаття в матеріалах конференції, 7 тез доповідей, 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, 1 реєстраційна карта технології. Зокрема:

1. Bobrova NA, Vazhnichaya EM, Loban GA, Devyatkina TA, Lugovaya LA, Balyuk OYe, Bashtovenko OA. Evaluation of susceptibility of reference strains of microorganisms to the combined action of essential oils and mexidol. Світ медицини та біології. 2021;76(2):173-178
2. Vazhnichaya EM, Baliuk OYe, Bobrova NO. Oxidative stress: classic doctrine and its update. Вісник проблем біології та медицини. 2023;169(2):28-33.

3. Балюк ОЄ, Важнича ОМ, Луценко РВ, Костенко ВО, Акімов ОЄ. Зміни показників оксидативного стресу при місцевому застосуванні міноксидилу у щурів з хімічною депіляцією. Фармакологія та лікарська токсикологія. 2023;17(3):189-197.
4. Балюк ОЄ. Гель з антиоксидантом і його біофармацевтичне дослідження. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2023; 23(2.2):8-11
5. Балюк О, Важнича О. In silico прогнозування можливих дерматологічних ефектів синтетичного антиоксиданту. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2024;24(2):108-112.
6. Балюк ОЄ, Старченко П, Важнича ОМ. Структурні зміни у шкірі щурів після депіляції тіогліколатом. Вісник проблем біології і медицини. 2024;173(2) (додаток):18-20.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Непорада Каріне Степанівна – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри біологічної та біоорганічної хімії Полтавського державного медичного університету Зауважень немає.

Беленічев Ігор Федорович – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фармакології та медичної рецептури з курсом нормальної фізіології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України

Зауваження:

1. У розділі, присвяченому застосуванню антиоксидантів у дерматології, відсутня інформація про тіотріазолін. Є роботи щодо успішного застосування тіотриазоліну в лікуванні псоріазу та інших шкірних захворювань.

2. Викликає сумнів, що вищезазначена у роботи рецептура буде у формі гелю, карбомер 940, гелеутворювач в даній композиції, це досить чутлива (примхлива) речовина до зміни рН + наявних різних діючих речовин.

3. Оцінку дії гелю ЕМГПС проводили за маркерами антиоксидатної активності, але не використовували жодного антиоксидату як референспрепарата.

Штриголь Сергій Юрійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фармакології та клінічної фармації Національного фармацевтичного університету МОЗ України

Зауваження:

1. Завдання 2 дисертаційної роботи має такий вигляд: «Запропонувати лабораторну технологію виготовлення гелю ЕМГПС і дослідити вивільнення з нього активної речовини». Позаяк це завдання, потрібно описати результат

його виконання, його логічне місце – перший розділ власних результатів. Вивільнення дійсно описано в результатах (розділ 4, підрозділ 4.1). Але технологію замість розділу 4 стисло наведено в розділі 2 (Матеріали та методи дослідження, підрозділ 2.2) – трохи більше 1 сторінки (с. 49-50). Позаяк О.Є. Балюк захищає дисертацію за спеціальністю 222 – Медицина, варто уточнити можливу участь у розробці складу та технології саме фахівців у галузі технології ліків, посилити обґрунтування складу та технологію гелю, уточнити, як контролювали рН за введення трис(гідроксиметил)аміном етану та яке значення рН має гель, які в нього осмотичні характеристики, наскільки він стабільний за зберігання тощо. Незрозуміло, яким чином до складу гелю вводили олію чайного дерева (це потребує спеціальних технологічних прийомів: олія не змішується з водною основою гелю).

2. У розділі 4 наведено результати щодо вивільнення етилметилгідроксипіридину сукцинату з гелю. Проте навряд чи за кількістю 13 речовини в модельному середовищі (близько 49 мг) можна зробити висновок про її достатність для створення терапевтичної концентрації. Більш інформативним для цього був би фармакологічний скринінг гелів різної концентрації, наприклад на моделі лінійної різаної рани, що дозволило б глибше обґрунтувати оптимальну концентрацію за фармакологічним ефектом. В обговоренні (с. 163) дисертант зазначає: «5 %, яка була найменшою достатньою концентрацією для створення ефективної дози досліджуваного антиоксиданту на шкірі тестової ділянки за невеликого об'єму лікарської форми (0,5 мл на одну тварину)». Але, по-перше, за місцевого застосування має значення здебільшого концентрація, а не доза активного фармацевтичного інгредієнта. По-друге, за концентрації 5% в 0,5 мл гелю міститься близько 25 мг етилметилгідроксипіридину сукцинату. В дисертації неодноразово сказано, що гель застосовували в дозі 125 мг/кг, що в перерахунку на тварину масою 200 г відповідає приблизно 25 мг. Але саме така кількість етилметилгідроксипіридину сукцинату вивільняється з гелю в концентрації 2,5% (табл. 4.1, с. 64-65). Постає питання, чи можна було б застосувати не 5%, а 2,5% гель (це зменшує вартість засобу та робить його економічно доступнішим). Отже, фармакологічний скринінг гелів різної концентрації був би вельми доцільний.

3. Гель з ефірними оліями (розділ 4) застосовується в окремих лікарських формах чи в єдиній? Якщо в єдиній, потрібно вводити ефірні олії до складу гелю на водній основі, що створює технологічні труднощі. Як їх подолати?

4. На с.78 не виділено висновки за розділом 4 (технічна помилка), схожа технічна помилка у висновках – пропущено номер висновку 3 (с. 176).

5. У розділі 7 у примітках до таблиці 7.5 наведено позначку ^ як символ значущої відмінності щодо контролю, але в таблиці позначка ^ відсутня.

6. Наявні мовні помилки. Наприклад, на с.161 сказано, що гель «виготовлено за лабораторною технологією» (замість технології). Калію тіогліколат названо тіогліолатом (с. 98). Трапляються невдалі застосування термінів (як-от «фармакодинамічні ефекти» на с.159 – це тавтологія, бо 14 фармакодинаміка означає саме фармакологічні ефекти; також незрозуміло, що таке «базальноклітинна реактивність», с. 4, 98). Наявне калькування з російської замість питомих українських слів, наприклад у фразі «кандидоз шкіри часто зустрічається» (с.163) замість правильного «трапляється». Часто в тексті дисертації неправильно відмінюється слово «раз». У родовому відмінку правильно «разу». Проте дисертант, наводячи десяткові дробі, постійно помилково вживає форму «рази» (це називний, знахідний та кличний відмінок множини).

Микитенко Андрій Олегович – кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри біологічної та біоорганічної хімії Полтавського державного медичного університету МОЗ України

Зауваження:

1. По тексту дисертації є певна кількість пунктуаційних, стилістичних помилок, описок, невдалих висловів

Фаустова Марія Олексіївна – кандидат медичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри мікробіології, вірусології та імунології Полтавського державного медичного університету МОЗ України.

Зауваження:

1. Виявлені ряд орфографічних, пунктуаційних та стилістичних неточностей та виникло ряд зауважень щодо змісту та оформлення, які були виправлені у процесі рецензування

Костенко Віталій Олександрович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри патофізіології Полтавського державного медичного університету.

Зауважень немає.

Старченко Іван Іванович – доктор медичних наук, професор, професор закладу вищої освіти кафедри патологічної анатомії та судової медицини Полтавського державного медичного університету.

Зауважень немає.

Луценко Руслан Володимирович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фармакології Полтавського державного медичного університету.

Зауважень немає.

РЕЗУЛЬТАТИ ВІДКРИТОГО ГОЛОСУВАННЯ:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Олені БАЛЮК** ступінь доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Каріне НЕПОРАДА